

# KELOLAINEN 2/2024



Pihlajanmarjasatoa Heinolan Heinäsaassa lauantaina 24.8.2024, kuva: Pertti Rinne



Julkisen alan eläkeläisten liitto KELO ry, Sörnäisten rantatie 23, 00500 Helsinki

Sähköposti: [keloliittory@gmail.com](mailto:keloliittory@gmail.com). Kotisivut: <https://www.keloliitto.fi/>

Toimituskunta: Marjut Lainio, päätoimittaja; Pertti Rinne, taitto; Sirpa Havukainen; Päivi Ahola

*Hyvinvointia ja yhdessäoloa, terveenä elämän loppuun saakka*

# Mikä vakuutus- asioissa hymyilyttäisi?

Vakuutukset otetaan pahojen päivien varalle. Niihin varautuminen on järkevää ja vastuullista, muttei sentään mikään ilonaihe. Miksi turvalaiset puhuvat hymystä, joka kuuluu ja näkyy?

Turva on keskinäinen vahinkovakuutusyhtiö, asiakkaana olet yksi omistajistamme. Jaamme kertyneet tuotot sinulle etuuksina ja parempana palveluna. KELO:n jäsenenä olet meillä hyvässä turvassa. Tarjoamme jäsenille tuntevia etuja. Teemme tämän mielellämme – mekin uskomme, että yhdessä olemme enemmän.

Yli satavuotisen taipaleen aikana Turva on selvinnyt sodista ja suhdanteista. Voit luottaa siihen, että olemme jatkossakin turvanasi. Toimimme luotettavasti, läpinäkyvästi ja vastuullisesti.

Suomalaisena voit olla iloinen asiakkuudestasi, jolla luot hyvinvointia ja työtä suomalaisille. Tästä kertoo myös palvelullemme myönnetty Avainlippu-merkki. Palvelua saat haluamallasi tavalla: puhelimesta, netissä,

mobiilissa tai kasvokkain. Ammattilaisemme kertovat vaikeammistakin asioista ystävällisesti ja ymmärrettävällä kielellä. Palvelumme on ollut toistuvasti alan parasta. Tuotteiden ja palvelun laatu ylittävät tutustusti odotukset ja asiakkaamme kokevat saavansa vastinetta rahalleen. Valitettavasti nämä ihanat asiat näkyvät parhaiten, kun elämä on näyttänyt nurjan puolensa. Silloin saatat löytää iloa siitä, että vakuutusasiat on uskottu luotettavalle porukalle. Ihmisille, jotka palvelevat niin hyvin, että vakuutusasiointi on ikävän sattumuksen paras puoli.

Turvan asiakkaana on moni asia malliltaan. Ja kun vakuutukset ovat kunnossa, voit keskittyä nauttimaan elämästä. Pistää ihan hymyilemään.

Hymyile,  
olet Turvassa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva  
turva.fi



# LUKEMISEN ILOA

Näin syksyn koittaessa myös monet Keloliiton yhdistykset aloittavat toimintansa. Toiset kokoontuvat viikoittain ja toiset harvemmin. Tutustu yhdistysten tarjontaan kotisivuilta: [keloliitto.fi/yhdistykset/](https://keloliitto.fi/yhdistykset/)

Toinen uutuus toiminnassamme on kuunnelmat eli podcastit. Ensimmäinen on julkaistu ja myös se löytyy kotisivuiltamme.

Kesän uutisiin kuuluu tieto apteekkiselvityksestä miten me eläkeläiset haemme apua terveyspulmiin apteekeista, kun hyvinvointipalvelujen tarjontaan joko ei pääse tai ei ole taitoa käyttää digiloikkaa. Näin ei saa olla. Tarjonta pitää olla kaiken ikäisille sopivaa!

Nyt tuohon otsikkoon. Monella on rakas harrastus, jota ilman ei tunnu pärjäävän. Joku käy neulomakerhossa ja toisella on kuoroharrastus. Moni narraa kaloja tai tekee niitä hienoja uistimia.

Minulla oli monta vuotta yhtenä harrastuksena tuo lukeminen. Aloitin harrastuksen jo pienestä tyttönä, kun pääsin alle



kouluikäisenä Parrantien kirjastoautoon. Vieläkin muistan Helmi Krohnin kirjan *Hipsuvarvas ja Nököhammas* erityisen jännittävänä.

Aivan ihana kokemus oli avata Turun kirjaston painava ovi ja löytää hieno patsas jo aulasta. Turkuun kirjasto tuli jo 1800-luvulla ja tämän vanhan Turun pääkirjaston lahjoitti Fredric von Rettig vuonna 1903. Mallina oli kuulemma Tukholman Ritarihuone.

Kirjat ovat siitä ihania, että ne vievät aivan toiseen maailmaan. Kirjat myös herättävät uteliaisuuden ja monesti kirjan innoittama-

na tulee tutustuttua uusiin asioihin.

Minulta meni lukuhalu viisi vuotta sitten ja onneksi löysin kipinän uudelleen pari vuotta sitten, kun sain lomareissulla lukea Delia Owens'n kirjan *Suon villi laulu*. Kun tuolloin alkuun pääsin, niin samalla reissulla luin vielä yhden Enni Mustosen romaanin.

Minua viehättävät myös suomalaiset kirjailijat, joiden pohjalta tulee miettineeksi monien alueiden historiaa ja myös Suomen historiaa.

Maamme on pieni, mutta meillä on paljon kauniita paikkoja ja tapahtumia. On myös erittäin tärkeää muistaa maamme historia. Ihan samalla tavalla voi myös tutustua omaan sukuunsa sukututkimuksen kautta.

Muutaman kerran olen kokeillut myös äänikirjoja, mutta en ole vielä päässyt niiden kanssa sinuksi.

Nyt minulla on pari kirjaa varastossa ja aina voi käydä kirjastossa. Se on Suomen lahja meille kaikille suomalaisille!

Riitta Vehovaara  
Puheenjohtaja

## OULUN YHDISTYKSEN MUUTTO

Oulun yhdistyksen muutto on realisoitunut – ainakin aikataulutuksen osalta. Vanhan kerhotilamme Aleksinkulman perusparannus kestää vuoden, joten uudet tilat ovat käytössämme ainakin ensi kauden ajan.

Oulu10:n toinen kerros on meidän uusi kerhopaikkamme. Oulu10:n asiointipalvelut ovat edelleen käytettävissä ensimmäisessä kerroksessa. Me aloitamme keskiviikkokerhon toiminnan toisessa kerroksessa 25.9.2024. Ensimmäinen tapaaminen sujuu varmasti oman väen kesken kesää muistellen, uusiin toimintatapoihin ja tiloihin tutustuen. Lokakuussa pyörähtää varsi-

nainen toiminta käyntiin ja ohjelmaa saadaan myös ulkopuolisten luennoitsijoiden esittämänä. Jännittää vähän miten saamme toiminnan sopeutettua uusiin erilaisiin tiloihin.

Miten sujuu kahvittelut – ja mitä muita yllätyksiä on edessä? Meillä on yhdistyksessä osaavia toimijoita, joten kaikki varmasti sujuu hyvin, vaikka mahdollisesti eri lailla kuin aiemmin. Olemme valmiita sopeutamaan uuteen ja ottamaan vastaan toimintaamme tulevat muutokset.

Liisa Halotie-Flink  
Oulun julkisen alan eläkeläiset ry

# HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY YHDISTYSTOIMINNASSA

## Rekisterinpitäjänä toimivan yhdistyksen on huolehdittava siitä, että seuraavia tietosuojaperiaatteita noudatetaan kaikissa henkilötietojen käsittelyvaiheissa:

- käsittelyn lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys
- käyttötarkoitussidonnaisuus
- tietojen minimointi
- tietojen täsmällisyys
- tietojen säilytyksen rajoittaminen
- tietojen eheys ja luottamuksellisuus
- rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus

Osoitusvelvollisuus tarkoittaa sitä, että yhdistyksen on kyettävä osoittamaan, että se noudattaa tietosuojalainsäädäntöä. Osoitusvelvollisuuden toteuttamiseksi yhdistyksen on arvioitava, mitä tietosuojaperiaatteet tarkoittavat ja miten ne toteutuvat käytännössä sen omassa toiminnassa.

Osoitusvelvollisuuden täyttäminen edellyttää muun muassa henkilötietojen käsittelyn aiempaa tarkempaa suunnittelua ja dokumentointia.

Oletusarvoisen tietosuojan periaate puolestaan merkitsee, että rekisterinpitäjän tulee oletusarvoisesti käsitellä vain kunkin erityisen tarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja.

Yhdistyksen on tehtävä tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että asetusta noudatetaan.

Teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä tarkoitetaan esimerkiksi toimihenkilöiden koulutusta, toimihenkilöille annettuja ohjeita ja määräyksiä, tilavalvontaa, henkilötietojen käytön valvontaa.

### Käsittelyn oikeusperuste

Kun yhdistys käsittelee henkilötietoja, sillä on aina oltava käsittelylle laissa säädetty oikeusperuste. Peruste on määritettävä ennen käsittelyn aloittamista, eikä sitä voi käsittelyn alettua enää muuttaa tai vaihtaa. Tietosuoja-asetuksessa on kuusi eri perustetta, joilla henkilötietojen käsittely on mahdollista:

1. rekisteröidyn suostumus
2. sopimus

3. rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite
4. elintärkeiden etujen suojaaminen
5. yleistä etua koskeva tehtävä tai julkinen valta
6. rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu

**Erityisten henkilötietoryhmien, kuten etnistä alkuperää tai terveyttä koskevien tietojen käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä.**

### Rekisteröidyn oikeudet mm. ovat:

- oikeus saada läpinäkyvää informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- oikeus saada pääsy tietoihin
- oikeus tietojen oikaisemiseen
- oikeus kääntyä tarvittaessa toimivaltaisen viranomaisen puoleen.

Yhdistyksen on huolehdittava tietojen suojaamisesta kaikissa käsittelyn vaiheissa alkaen tietojen keräämisestä ja päättyen tietojen tuhoamiseen.

Käsittelyn turvallisuus edellyttää esimerkiksi kykyä taata järjestelmien ja palveluiden jatkuva luottamuksellisuus, eheys, käytettävyys ja vikasietoisuus sekä kykyä palauttaa tietojen saatavuus ja pääsy tietoihin nopeasti fyysisen tai teknisen vian sattuessa.

### Tietosuojavastaavan nimittäminen

Tietosuojavastaava on organisaation sisäinen asiantuntija, joka seuraa henkilötietojen käsittelyä ja auttaa tietosuojasäännösten noudattamisessa. Tietosuoja-asetuksessa edellytetään tietosuojavastaavan nimittämistä muun muassa, jos yhdistyksen ydintehtäviin kuuluu laajamittainen henkilötietojen käsittely, joka kohdistuu erityisiin henkilötietoryhmiin. Tietosuojavastaavan voi halutessaan nimittää myös silloin, kun tietosuoja-asetus ei siihen velvoita.

Tietoturvamurrossa, yhdistyksellä on velvollisuus ilmoittaa siitä tietosuojavaltuutetulle. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu, henkilötietoja luovutetaan luvottomasti tai niihin pääsee käsiksi taho, jolla ei ole käsittelyoikeutta.

Myös rekisteröidylle on ilmoitettava loukkauksesta, jos se todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin hänen oikeuksilleen ja vapauksilleen.

- Mitä jäsentensä henkilötietoja yhdistys saa käsitellä?
- Yhdistyksen hallituksen on kerättävä yhdistyksen jäseniltä tieto vähintään jäsenen nimestä ja kotipaikasta, sillä yhdistyslain mukaan hallituksen on pidettävä jäsenluetteloa, johon nimi ja kotipaikka merkitään.
- Henkilötietoja ei saa kerätä varmuuden vuoksi, vaan suunnitellusti ja käsittelytarkoitus sidonnaisesti. Kerättyjen tietojen tarpeellisuus on voitava perustella yhdistyksen jäsenasioiden hoidon kannalta. Jokaisen kerättävän henkilötiedon tarpeellisuus on arvioitava ja kyettävä osoittamaan erikseen.
- Saako yhdistys käyttää henkilötunnusta jäsentiedoissa? Henkilötunnuksen käyttäminen jäsentiedoissa on harvoin perusteltua yhdistystoiminnassa.
- Saako yhdistyksen jäsenen tietoja luovuttaa muille jäsenille?

Yhdistyksen jäsenillä on oikeus tutustua niihin

tietoihin, jotka yhdistyslain mukaan on merkittävä jäsenluetteloon. Näitä tietoja ovat jäsenen nimi ja kotipaikka.

Yhdistys itse tai sen jäsen ei voi kieltää sitä, että toinen jäsen tutustuu näihin tietoihin. Tietojen saantioikeus on vain jäsenillä. Esimerkiksi ammattiosaston jäsen voi tutustua vain oman ammattiosastonsa jäsentietoihin; samaan kattojärjestöön kuulumisen ei tuo katselu-oikeutta.

Yhdistyksen on varmistuttava siitä, että tietoja pyytävä on yhdistyksen jäsen. Jos yhdistyksen oikeudesta luovuttaajajäsenin tietoja muille jäsenille ei ole säädetty laissa, yhdistyksen on pyydettävä jäseneltä erikseen suostumus tietojen luovuttamiseen. Yhdistyksen on näissäkin tilanteissa informoitava jäsentä siitä, miten ja mihin hänen henkilötietojensa tullaan käyttämään.



Ari Lehtinen

Keloliiton varapuheenjohtaja

## KULKURIN VALSSIN PYÖRTEISSÄ

**Mielenkiintoinen kokemus käydä Mikkelin Julkisen alan eläkeläisten kanssa Ristiinan kesäteatterissa katsomassa 18.7.2024 klassikonäytelmän Kulkurin Valssi eli Koivusaaren kartanon salaisuus esitystä. Esitys oli loppuun myyty.**

Tuuva Teatteri on Ristiinan nuorisoseuran sisällä harrasteteatteriryhmä. Esitys oli yhtä hyvä, kun ammattilaisten tekemä.

Teatterin puitteet olivat mahtavat, katettu katsomo, istumapaikkoja 309. Katsomoa kiertää maisemointi, joka on suunniteltu Linnankorvan viehättävää luontoa kunnioittaen. Ristiinan kesäteatteria onkin "haukuttu" mediassa alueen kauneimmaksi kesäteatteriksi! Kesäteatteri alueella on myös kahvio ja parkkipaikka aivan alueen vieressä.

Mikkelistä Ristiinaan on matkaa 20 km. Yhdistyksemme vuokrasi pikkubussin, jota minä ajoin. Osa yhdistyksemme jäsenistä tuli teatteriin "kimpakyydillä"

Kulkurin  
Valssi

Näillä järjestelyillä saatiin järjestettyä edullinen teatterimatka väliaikatarjoilun kera.

Yhdistyksemme jäsenet olivat tyytyväisiä tehtyyn teatterimatkaan ja toivoivat tammöistä matkoja lisää.

Kirjoittaja

Ari Lehtinen

puheenjohtaja

Mikkelin julkisen alan eläkeläiset

# MARJUTIN ELOKUUN MIETTEITÄ:

## Mehustamista ja kesän sadon säilömistä

Kesä on siirtynyt sadonkorjuun aikaan jättäen mittaushistorian lämpimimmän heinäkuun arkis-tojen maailmaan.

Pääsinpä ilokseni vuosikymmenien tauon jälkeen kykkimään marjapuskien ääreen. Saalista kertyi ämpärillinen jos toinenkin, joten kerrankin raski keittää marjat mehuksi. Kirpparilta löytyi sopiva teräksinen mehumaaija korvaamaan puolivuosisataa vanhan alumiinisen edeltäjänsä.

Aiemmin ostomarjojen hintavuus ohjasi taltioimaan marjat terttuineen päivineen pakastimeen. Vappusiman pullojen tarjottu lasisia virvoitusjuomapulloja oli nyt tarkoin vartioitu, etteivät ne joutuisi palautusautomaatin syövereihin. Aluksi riittivät hyvin, mutta niiden täytyttyä tuli tenkkapoo, mihin mehua voisi vielä säilöä.

Pullojen keräilypussista kaivettiin koekäyttöön tyhjä muovinen litran juomapullo, joka mehun jäähtyessä litistyi lättänäksi. Eli siihen muodostui tyhjiö, joten odotellaan miten säilyminen onnistuu. Lurautettiin mehua pakastepusseihin, jotka nakkattiin jäätymään pakastimeen.

Seuraavaksi oli lähdekövistä kovin kausimainostettuja ja muodissa olevia (pakaste)muovipulloja ostamaan. Tarkkana tyttönä tiristin viimeisenkin jälkimehupisaran Mehukatti-pulloon, joka nyt jääkaapissa odottaa janoista. Olisinpa älynnyt ottaa kuvan sirkusmaisesta mehun säilytysvariaatioista. Vielä "kirsikaksi kakun päälle" löytyi, nyt kunniatehtävän saanut Albaniasta tuotu patenttikorkkipullo. "Konstit on monet sano akka, kun kissalla pöytää pyyhki".

Siis tietokilpailumainen kysymys: montako paikkaa mehuille ja mihin pakattuna? Olen siinä mielessä onnellisessa asemassa, että talossamme on hyvä kellari, jossa edellisenä vuonna täytetyt omenahillopurkitkin ovat säilyneet hyvin.



Eikä tulossa oleva putkiremonttikään uhkaa kellarin olemassaoloa.

Hämärästi muistan, kuinka äitini kumotun tuolin jalkoihin kiinnitetyn sideharsokankaan läpi valutti mehua kippoon. Sitä en muista mitkä toimet edelsivät ko. tapahtumaa. Konstikasta säilöminen ennen maijoja oli silloinkin.

Mutta vielä oli viisi vanhaa pensasta noukkimatta! Sato ei onneksi ollut kummoinenkaan, vaivaiset 3,5 litraa. Ajankohta lienee ollut jo pikkuisen myöhäinen ja eläimetkin olivat ehkä vieneet osansa. Nämä marjat säilöttiin helpotuksen huokauksin ilman erikoiskäsittelyjä pakastimeen.

Marjoilla oli ennen tärkeä osa ravintona ja taloudellisena hyötyinä. Metsään marjanpoimintaan menivät niin lapset kuin vanhukset. Nykynuoriso vieroksuu moista työteliästä ja hitaasti kukkaroa kartuttavaa työrupeamaa.

Varmaan yksi selitys on, ettei kotinurkilta enää niin vain sopivaa metsikköä löydykään. Nyt poimijat tulevat palkattuina muilta mailta eikä tämäkään ihan strömsöläisittäin ole onnistunut. Lapsuudenkodissani puolukalla oli oma asemansa. Ruispuuroon sitä ropsautettiin iso kourallinen; siksi kokonaiset marjat keitoissa ja kiisseleissä tuntuvat minusta kovinkin kotoisilta. Puolukkaa

on nopeaa kerätä ja säilöntään riittää pelkkä survominen.

Kypsyminen tapahtuu myöhemmin syksyllä, joten aikaa marjastamiseen kesän kiireiden jälkeen riittää paremmin. Muistuu mieleen, kuinka lokakuussa koulun ruokalaan piti viedä muutama litra puolukoita.

Tämän kesän säilöntärumba saa nyt osaltani riittää. Jos kuitenkin vielä osallistuisi suomalaisten lähes kansalliseksi muodostuneen kantarellin metsästyksen...

**Sentraali-Santran pikakuuntelussa tiedoksi saadut yhdistysterveiset:**

### Hyvinkään Julkisen alan eläkeläiset ry

Yhdistyksen jäsenet ovat saaneet rentoutuneina nauttia kesästä.

### Karhulan kunnalliset eläkeläiset ry

Osajäsenistä kävi ammattiosaston kesäpaikassa, Kuminanpohjassa.

### Kuopion Julkisen alan seniorit KJS ry

Laivaristeilyllä seilattiin Kallavedellä ja asuntomessualueen Saaristokaupungissa nautittiin kahvit vehnäsen kera.

### Meri-Lapin kunnalliset eläkeläiset ry

Muiden järjestöjen kanssa tehtiin yhteinen bussiretki, jonka aikana tutustuttiin Hailuotoon, lepäiltiin yö Oulun Scandic-hotellissa. Olikohan kohokohta osallistuminen Kempeleen kesäteatterissa Tuure Kilpeläisen musiikin siivittämään "Pesäjakoon". Loppuvuodeksi yhdistys on saanut ilmaisen kokouspaikan Sillat-järjestökeskuksessa.

Vielä on kesää jäljellä..

Innokasta syyskautta toivottaen

**Marjut Lainio**  
päätoimittaja

# TERVEISIÄ TÄÄLTÄ ISOLTA KIRKOLTA.

## **Tätä kirjoittaessani on tors- tai elokuun ensimmäinen päivä. Tuntuu kuin kesä olisi mennyt.**

Ei suinkaan. Pitää ajatella, että kesää on vielä jäljellä. Yhdistyksemme on järjestänyt jälleen suosittuja teatterimatkoja. Kesäkuussa käytiin Riikassa perinteisellä keilamatkalla. Riika on ihan lähellä, tuossa meren takana. Keilamatkastamme on kertomus tässä Kelolaisessa. Matkasta tykkäsimme, sekä toivoimme tämän "keilaperinteen" jatkuvan. Vielä on elokuussa Keloliiton järjestämä Etelä-Viron kierros, yhdistyksemme jäseniä osallistuu myös tuolle matkalle. Tein myös omatoimisia matkoja ulkomaille, Ruotsiin ja Viroon. Oltiin kotimaan mökkilomalla. Juhannusjuhlat vietimme talo-yhtiömme pihalla.

Yhdistyksemme jäsenkirjeeseen keväällä kirjoitin, että ollaan valppaina kaikenlaisten uudistusten, sopeuttamisten, leikkausten ym. suhteen, joita tulee mm. poliittisten päättäjien taholta. Kesällähän ne uudistukset yleensä tehdään, kun kansa lomailee tai nukkuu Ruususen unta. Eletään kuitenkin loppukesästä nauttien. Soitellaan jäsenillemme, sukulaisille, käydään kyläilemässä. Yksinäisyys on paha tauti, niinhän ne lääkäritkin sanoo. Kylän apteekkarikin on samaa mieltä, sillä yksinäisyyteen ei ole pillereitä. Me olemme toinen toisillemme ihmelääke, käytetään sitä runsain mitoin. Olemme taloyhtiössämme otaneet käytäntöön "Päiväkahvit pihalla", voi tulla sellaisena, kun on. Olemme hakeneet liikuntaesteisiä ulos, soittaneet ja kysyneet miten on tämä päivä ja jne. Tänäpä on lettukestit. Mukaan tuli ihan monilukuisesti asukkaita. Talomme asukastoimikunta



touhuaa kiitettävästi, jäljestäen erilaisia tapahtumia sekä tilaisuuksia. Kenenkään ei tarvitse jäädä yksin. Yhdistyksemme on osallistunut joihinkin tilaisuuksiin. Näytelmäkerho Kunnaliiton ohjelmista on otettu versio ko. tilaisuuteen sopivilla esityksillä.

Sota jatkuu edelleen Ukrainassa. Rauhasta puhutaan, mutta kuka on se rauhavälittäjä jota kuunnellaan ja joka tekee aloitteen todellisista rauhan neuvotteluista. Lähi-idässä kuuhuu, pelätään kostonkierrettä. Toivottavasti Suomen edustajat toimivat yhteisessä rintamassa EU:ssa rauhan saavuttamiseksi. Suomen itärajaa varten tehtiin uusi laki mahantulijoiden tarkastuksiin jne. Siinä isossa leheressä luki, että sinne rajalle vierään niitä tavarakontteja ja niitä omittuisia peltimajoja odottamaan niitä tulijoita, joita ei sais tulla Suomeen. Tuntuu vähän omittuiselta tavalla näin tavallisen tallaajan mielestä. No oli nekin päätökset hallituksen puolelta kummallisia, kun asumistukia ja työttömyyspäivärahaa "leikattiin oikein keritsimillä". Jos ette satu tietämään minkälaiset KERIT-SIMET ovat, niin niillä keritään lampaasta villat oikein isoksi kasaksi ja sitten kehrätään villaa. Noiden keritsimisien jälkeen kirjooitti taas se iso lehti, että nyt jonot ovat siirtyneet toimeentulo

puolelle, siis jatkettiin tikkiä niin kuin ne hölömölääset tekivät. No vielä jotakin sanon tuosta tulevasta. Se oli haastateltu siihen isoon lehteen 1.8. Se yks niistä valtakunnan päättäjistä julisti "suurta tapahtumaa syksyksi". Leikata pitää, mutta mistä.

Toivotaan, että kaiken kaaoksen keskellä säilytetään maltti ja jatketaan yhdistystoimintaamme entiseen tapaan. Ollaan kuitenkin tarkkana ja otetaan kantaa asioihin, mm. se "sote" ei vielääkään toimi niin kuin pitäisi. Eläkeläisten tuloista on keskusteltu "SUURIN" kirjaimin eduskunnassa. Ne, jotka ovat eläkeläisten tuloihin "käymässä käsiksi" eivät edes tajua, että suomessa on eläkeläisköyhyys. Eläkekeisiin kajoaminen tarvitsee lain muutoksen. Nopeastipa tuo laki tulee nykyhallitukselta. Miten me eläkeläiset voitaisiin tehdä, että meitä kohdeltaisiin lain edessä oikeudenmukaisesti. Siinäpä pohtimista ainakin yhden, jos toisen jäsenkokouksen teemaksi.

Näyttää myös siltä, että pääsen elokuun aikana "hermon irrottamiseen" joka on kiinni tuossa lonkassani. Kirjoittelen sitten siitä kokemuksesta, kun homma on hoidettu.

Hyvää Syksyn alkua.

**Liisa Hangonmäki**

# ELÄKELÄISYHDISTYKSET JA VAPAAEHTOISTOIMINTA HELSINGISSÄ

**Vapaaehtoistyötä on tehty kautta aikojen. Ihmiset ovat auttaneet toisiaan niin hädässä kuin arkisissa askareissa. On autettu lähimmäistä korvauksetta, omien kykyjen mukaisesti.**

Koska otsake on varsin laaja-alainen, päätin käsitellä aihetta kahdessa osassa: 1. eläkeläisjärjestöt sekä 2. vapaaehtoistoiminta.

## Aluksi muutama sana eläkkeistä.

Eläkkeiden historiallinen alku Suomessa ajoittuu Ruotsin vallan ajalle, n. 1750-luvun puoliväliin, josta lähtien eläkettä saavat valtion palveluksessa olleet virkamiehet palveluksesta erotessaan. Suomen siirryttyä Venäjän alaisuuteen säilyi virkamiesten eläkeoikeus suurin piirtein sellaisenaan itsenäisyytemme asti.



Itsenäisen Suomen valtion virkamiesten eläkesääntö hyväksyttiin eduskunnassa vuonna 1924. Samana vuonna vahvistettiin myös Helsingin kaupungin eläkesääntö.

1930-luvulla perustettiin eräisiin suuriin yrityksiin ja osuusliikkeisiin eläkekassoja joihin kassojen jäsenet tallensivat määräsunnan eläketurvakseen. Em. kassat ovat pääsääntöisesti viime vuosina liitetty eläkevakuutusyhtiöihin. Vasta sen jälkeen, kun tasaeläkkeeseen perustuva kansaneläkelaki vahvistettiin vuonna 1939 koskemaan kaikkia suomalaisia, voidaan puhua laajemmin eläkeläisistä.

## Muutama sana eläkeläistoiminnasta.

Eläkeläistoiminnasta ei käsitykseni mukaan ole tehty kovin paljon tutkimuksia, eikä julkaistu yleistä kirjallisuutta. Esitykseni perustuukin omiin muistiinpanoihin, sekä asioihin, jotka ovat jääneet kentällä mieleeni. Lisäksi tarkennuksena on muutama lainaus professori Teivo Pentikäisen kirjoituksesta otsikolla "Muistelua ja kommentteja työeläkejärjestelmästä".

Eläkeläisten järjestäytyminen käynnistyi vähitellen 1940-luvun lopulla. Aluksi perustettiin eläkeläiskerhoja muutamaan suurempaan työpaik-

kaan ja aivan harvaan ammattiosastoon. Yleensä kerhojen toiminta näyttää aluksi painottuneen jäsenistön viihde- ja matkailutoimintaan. Tällä tavalla saatiin aktiiviset eläkeläiset helposti liikkeelle. Muistini mukaa toimi Osuusliike Elannossa jo 1950-luvulla rekisteröimätön "Riemumehiläiset"-kerho.

Tiettävästi maamme vanhin rekisteröity eläkeläisyhdistys perustettiin Helsingissä 1956. Sen perustamisen kantavana ajatuksena oli: "Jäädessään pois työelämästä ihminen menettää yhteyden toveriinsa, ja hänelle voi kehittyä tarpeettomuuden tunne." Tämä ajatus sisälsi ajatuksen ikääntyvän ihmisen pitämisestä kiinni yhteiskunnassa. Muutaman aktiivisen tekemä työ kantoi vähitellen tulosta. Ja ketkä tekevät tätä työtä? Yhdistyslaki kutsuu tätä porukkaa yhdistyksen hallitukseksi. Se on joukko ihmisiä, jotka tekevät työtä vapaaehtoisesti, ilman korvausta toisten hyväksi.

1960-luvun alussa sitten herättiin tosissaan perustamaan eläkeläisyhdistyksiä. Hyvin nopeasti tiedostettiin eläkeläisten edunvalvonta tarve. Haluttiin edistää eläkekehitystä, sekä sosiaali- ja terveyslakien kehittämistä, halu yleensä vaikuttaa eläkeläisten elämän laatuun sekä hyvinvointiin. Valitettavasti on kuitenkin todettava, että edunvalvonta on jäänyt esitysten ja selvitysten varaan. Tämä, koska järjestöt eivät, toisin kuin Ruotsissa, ole saaneet virallista neuvottelija-asemaa.

Tässä vaiheessa on varmaan hyvä todeta eläkeläisyhdistysten olevan taustaltaan hyvinkin erilaisia. On ammatillinen, on poliittinen, on uskonnollinen, jopa etninen tausta. Kaikilla on oman taustansa mukainen toimintaohjelma ja toimintatapa. Valitettavasti kenttä on liian eripurainen.

## Eläkeläisjärjestöjen vapaaehtoistoiminta

Mielestäni vapaaehtoistoiminta voidaan jakaa kolmeen pääosiin:

1. Vapaaehtoisjärjestöt. Mainittakoon esim. Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt, SPR, Partioliike, Vanhustyön keskusliitto jne.
2. Paikallinen yhdistystoiminta. Esim. Eläkeläisyhdistykset, Urheilukerhot, Ammattiyhdistykset jne.
3. Nykyisin esillä oleva kolmas sektori. Esim. aiheena oleva Helsingin eläkeläisjärjestöjen vapaaehtoistoiminta. Yhteistä näille on, että kaikkien toiminta perustuu valtaosin vapaaehtoiseen ja korvauksettomaan työhön.



*Kinaporin kahvion synttärjuhlat elokuussa 2014. Kinaporin vapaaehtoiset auttavat kakkukahvien tarjoiluissa. (Kinaporin valokuva-albumi)*

Kuten jo aiemmin sanoin, eläkeläisyhdistysten toiminta keskittyy pääosin oman jäsenistönsä fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin ylläpitoon. Perustavoite on saada ikäihmiset liikkeelle omista kodeistaan. Omin vapaaehtoisvoimin järjestetään erilaista kunnon ja mielenterveyden ylläpitävää toimintaa. Järjestöillä on liikunta-, tanssi- ja voimisteluryhmiä. Muita harrastuksia ovat mm. askartelu-, laulu-, näytelmä- sekä erilaiset opintoryhmät.

## Osallistuminen sotepe viraston vapaaehtoistoimintaan (kolmas sektori)

Viraston toimialueella on jo pidemmän aikaa ollut eriasteista, rajoitettua vapaaehtoistoimintaa. Palvelukeskusten vapaaehtoistyön nykymuotoisen toiminnan taustana oli 10.2.2004 julkaistu vanhuspalveluraportti. Silloiselle Sosiaalilautakunnalle jätetty esitys palvelukeskusten ulkoistamiseksi ei miellyttänyt eläkeläisjärjestöjä, eikä tietysti henkilökuntaakaan. Siitä juontui ns. ulkoistamiskriisi.

Saadun viestin mukaisesti Sosiaalivirasto olisi ollut valmis jatkamaan palvelukeskustoimintaa omana toimintana mikäli vapaaehtoisjärjestöt ottaisivat eräitä palvelukeskusten toimintoja tehtäväkseen. Sosiaaliviraston johdon hyvin epävirallisella tuella kokoontui 1.4.2004 Palvelukeskus Kinaporissa kaikkien palvelukeskusten edustajia vapaaehtoistyön perustamiskokoukseen. Kokous hyväksyi tehdyn esityksen, sekä vahvasti toimintaohjeet. Kokouksessa päätettiin perustaa kaikkiin palvelukeskuksiin vapaaehtoisten toimintaryhmiä. Ilmeisesti em. kokouksen tuloksena kehotti sosiaalilautakunta 4.5.2004 virastoa kehittämään yhteistyötä järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa.

Seniorikeskus Kinaporin vapaaehtoistyön

ohjeistuksena on:

- Helsinkiläisten ikäihmisten ja työttömien aktivointi eri toimintamuotoihin
- Humanitäärinen apu sitä tarvitseville
- Tuottaa laadukkaita palveluja
- Huomioidaan järjestö- tai yhdistystoiminnan ulkopuolelle jääneet
- Vahvistaa yhteistyötä Kinaporin eri käyttäjäryhmien välillä
- Työtä tehdään tavallisen ihmisen taidoin
- Työ on korvauksetonta
- Toiminta tapahtuu aina yhteistoiminnassa palvelukeskuksen henkilökunnan kanssa
- Toiminnassa käytetään apuna eläkeläisjärjestöjen asiantuntemusta
- Yhteistyön kehittäminen kaupungin vanhuspalveluorganisaation kanssa

Tätä työtä ohjamaan uusittiin käyttäjäneuvoston rakenne, siten että siihen valitaan vaaleilla käyttäjäkuntaa edustava toimielin.

## Miten näen järjestöjen vapaaehtoistoiminnan

Helsinkiläisten eläkeläisjärjestöjen vapaaehtoistoiminta on hyvin laajaa ja monipuolista. Toiminnan laatu ja edellytykset riippuvat ensisijaisesti jäsenten aktiivisuudesta. Toisaalta talous ja toimitilat asettavat toiminnalle omat rajoituksensa.

On selvää, että heidän toimintansa kohdistuu ensisijaisesti oman jäsenistön hyvinvoinnin ylläpitoon. Koska järjestöt koostuvat ikääntyvästä aktiivisesta porukasta, on poistuma suuri. Ongelmana onkin uusien toimijoiden saaminen. Tuntuu siltä, että uusi sukupolvi on mielestään tehnyt riit-



*Vapaaehtoiset myyvät sisäpihalla makkaraa Kinaporin seniorimessuilla 2018. (Kuva: Toivo Koivisto)*

tävästi töitä työelämässään. He ovat halukkaita nauttimaan valmiista toiminnasta, sekä mahdollisesta avusta. Jotenkin tuntuu, ettei korvaukseton työ ole tätä päivää.

### Tulevaisuuden tavoitteita

Kaupungin ja eläkeläisjärjestöjen yhteistyö on toimivaa. Silti vanhusneuvoston lausunnossa 2.6.2005 todetaan, tulisi kaupungin tehdä yhteistyötä eläkeläisjärjestöjen kanssa, ja varata järjestöille riittävät toimitilat. Järjestöjen ongelmana on edelleen toimitilojen määrän ja ajankäytön rajallisuus, sekä virastojen erilaiset vuokrausjärjestelmät. Kannustavaa on, että sos.virasto ei peri vuokraa niiltä yhdistyksiltä joiden toiminta rinnastetaan sosiaalityöhön. Tällä hetkellä toiminnan uhkana on alenevat tuet. Vanhusneuvoston ja järjestöjen tulee yhteistyössä löytää ratkaisu järjestöjen talous- ja toimitilaongelmaan.

Sosiaaliviraston taloudellinen tuki sosiaalityöhön rinnastettavaa työtä tekeville yhdistyksille on merkittävä. Kuitenkaan palvelukeskuksissa ns. kolmannen sektorin työtä tekeviä järjestöjä jäseniä ei tueta riittävästi.

Tuki on kohdistettava ensisijaisesti vapaaehtoisten rajoitettuun kuntoutustoimintaan. Vain vireä työntekijä kohtaa aidolla läsnäololla asiakkaan ja antaa hänelle hyvän olon. Vapaaehtoisten yhteistoimintaryhmä esitti muutama vuosi sitten mainittua tukea. Vastauksessa se kuitenkin evättiin, perusteluna oli kaupungin talouden heikko tila. Niin pienestä rahasta asia ei varmaankaan ole kiinni, vaan tahdosta huomioida toimijoita. Esitänkin vanhusneuvoston esittävän em. tukea kaupungin seuraavaan talousarvioon.

Ei vanhustyö lopu. Eläkeläisjärjestöjen perustehtävänä on aktivoida jäsenensä lähtemään kotoa liikkeelle erilaisten toimintojen piiriin. Vanhusten aktiivisella liikkumisella mahdollistetaan pidempään kotona asumiseen, näin ollen siirretään laitoshoidon tarvetta ja yhteiskunnan varoja.

Meidän tulee parantaa kaikin tavoin järjestöjen toimintamahdollisuuksia, sekä kartoittaa mitkä ovat järjestöjen luonnolliset toiminta-alueet. Vapaaehtoistyölle on tehtävä selkeät pelisäännöt.

**Eräs hyvän vapaaehtoistyön motto on: Kaikki mitä teet toiselle tulee hyvänä mielenä takaisin.**

*Aulis Laakso*

## HANKITAAN UUSIA JÄSENIÄ

Monella meistä on hyviä tuttuja, ystäviä ja naapureitakin, joiden elämä saattaisi olla monipuolisempaa ja virikkeellisempää, jos he olisivat mukana yhdistystemme toiminnassa. Kaikki aktiivisuus ja sosiaaliset kontaktit torjuvat yksinäisyyttä ja pidentävät hyvää elämää, kun jokapäiväinen toimintakyy selvitä arjen askareista säilyy pidempään niin, että avun tarve siirtyy vuosilla myöhemmäksi.

**Lomaketta voi kopioida, monistaa ja antaa aina, kun sopva jäsen ehdokas kohdalle sattuu.**

Yhdistys, johon haluat liittyä		Syntymävuosi	
Sukunimi		Etunimet	
Lähiosoite		Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Sähköposti		
Työnantajani oli (vapaaehtoinen)			
Päiväys	Allekirjoitus		
Yhdistyksen merkintöjä			
Hyväksytty jäseneksi	Jäsenmaksu	Allekirjoitus	



## KUHASALON KEVÄTRETKEI 23.5.

### Aluksi oli tutustuminen Kuhasalon jätevedenpuhdistamoon.

Pasi Kakkosen esitys ja kierto laitoksessa antoi hyvää tietoa miten meidän yhdyskuntajätevedet muuttuvat täysin kelpoiseksi purkautua Pielisjokeen Jokiaseman alapuolella. Paikalla oli lähes kaksikymmentä JAE:laista.

Tämän jälkeen siirryttiin Kalmon katiskalle. Siellä oli tulet ja kattaukset valmiina vastaanottamaan väkeä, joka lisääntyi yli puolella puhdistamolla olleista.

Kodassa kävi istumapaikatkin vähin, mutta ei huolta, loistava keväinen sää antoi mahdollisuuden ulkoruokintaan. Kiitos Tuula, Matti ja koko tiimiläiset hyvästä järjestelystä.

Kirjaili ja kuvasi Pirosen Masa



# VANTAAN YHDISTYKSEN JULKEN KESÄRETKI

**Tämä kesä oli ensimmäinen kerta, kun yhdistyksemme järjesti kesäretken oikein bussilla.**

Lähdimme katsomaan Lappeenrannan kesäteatteriin näytelmää "Lähtisitkö – musiikkikomedia", jossa on Pave Maijasen musiikki.

Lähdimme matkaan Sokos Hotelli Vantaan vierustalta, joka on yhdistyksemme vakiolähtöpaikka. Vantaan yhdistyksen osallistujien lisäksi mukana oli vierailija Turusta, Kelolainen lehden päätoimittaja Marjut.

Matka kesti sen verran kauan, että meillä oli sekä meno- että paluumatkalla ruokailu-/kahvitauko ja tietysti pissalle piti päästä. Lisäksi Aino kertoi, mitä 25.8. on aikojen saatossa tapahtunut muutakin kuin Julken retki. Pitäähän tietää, mihin mennään ja siitä Aino kertoi näin.

## "Mistä Lappeenranta tunnetaan?"

Lappeenranta on lupsakan meiningin kaupunki Saimaan kauniilla rannalla. Kaupunki tunnetaan legendaarisesta Lappeenrannan linnoituksesta, kekseliäästä Hiekkalinnasta, grilliherkuista atomista ja vedystä, sota-ajan Salpalinjasta, Sorjosta sekä vaikkapa yhtyeistä



Kotiteollisuus ja Mokoma.

Lappeenranta on opittu tuntemaan myös luurankotakkisista ratsumiehistä. Lappeenrannan lumoava linnoitus ja sen historialliset museot, viehättävät puodit sekä kotoiset kahvilat ja upea kesäteatteri kutsuvat nauttimaan modernista karjalaisuudesta.

Linnoitusta kiertävällä luonto- ja kulttuuripolulla voi lisäksi tutustua linnoituksen alueen rakennus- ja kulttuurihistoriaan. Jouko Suominen asui Lappeenrannassa ja hän kertoi, kesäteatterin vieressä on pusupuisto, jossa nuoret kävivät pussailemassa. Valitettavasti Jouko oli silloin liian nuori.

Jos sattuu syömään paljon Atomi ja Vety grilliherkuja, voi koettaa auttaako tämä Kaija Kormisen loru.

## Läskinlähdetysmanaus

*Sula läski hyllymästä,  
liha liika lellumasta,  
ihra kaikkoo kavala,  
suksi suohon selluliitti!*

*Makeassa on majasi,  
virus vinha viinerissä,  
rasvaisessa on kotisi,  
voikkoleivän makkarassa.*

*Mene kinkku matkoihisi,  
suden suuhun paksu reisi!  
Parempi minun elellä,  
kepeänä kepsutella,  
kun ei perä maata laahaa,  
raavi maantietä takamus.*

Lappeenrannassa Eevan piti hakea liput lippukassalta, joka oli tietysti katsomon alapäässä ja bussi oli yläpäässä. Tämä paljastui, kun Eeva lähti lippujen metsästyksen. Onneksi järjestysmies päästi hänet katsomon kautta. Aikaahan siinä meni ja bussissa olevat olivat jo huolestuneita, että oliko Eeva eksynyt. Lopulta kaikki saivat lippunsa.

Yllätyksenä tuli, että kahdella paikallamme oli jo istujat. Oli tapahtunut tuplabuukkaus. Onneksi saimme istua ryhmänä, ja paikalla istuneet saivat uudet paikat, vaikka näytös oli loppuunmyyty.

Tietenkin aina on joukossa ihminen, jonka puhelin ei ole

äännettömällä ja tällä kertaa henkilö oli Eeva. Hän oli laittanut mielestään puhelimen äännettömälle mutta oliko?

Yksi harmittava tapaus oli invalidivessa, jonne ei tuosta vaan päästyäkään sisään, vaan siitä piti maksaa 50 senttiä. Maksukaan ei taitanut toimia. Lopulta henkilökunta sai oven avattua ja meidän pari rollaattorilla matkaajaa pääsi vessaan.



Näyttelijät vastaanottamassa runsaita aplodeja

Näytelmä oli tosi hauska ja viihdyttävä. Näyttelijät olivat taitavia. Pave Maijasen musiikki vetoaavaa. Aikataulu ei sallinut grilliherkkujen Atomi ja Vety maistamista eikä nähtävyyksiin tutustumista. Onneksi näimme pari armeijan ratsua, mutta ratsastajat olivat tyttöjen kanssa kiosilla.

Kymmenen tuntia bussiretki kesti, mutta kyllä kannatti.

**Aino Suominen ja  
Eeva Björklund**

## KOROTUKSIA TIEDOSSA JA TARKKAAVAISUUTTA PIDETTÄVÄ YLLÄ

Eläkeläiset saavat katsoa tarkkaan, että rahat riittävät koko kuukaudeksi. Julkisen sektorin eläkeläisten eläke ei päästä huimaa. Vieläkin hankalampaa on, jos on yksineläjä.

Elokuussa maan hallitus jätti lausuntopyynnön toimeentulotuesta annetun lain 1412/1997 asetuksen muutoksista, joka koskettaa kunta-kohtaista asumismenojen rajausta.

Asetusluonnoksessa esitetään, että "Kansaneläkelaitos tekee sosiaali- ja terveysministeriölle esityksen asumismenojen rajojen tarkistamiseksi vuosittain toukokuun loppuun mennessä ja tarvittaessa muulloinkin."

Muutos koskee vuotta 2025. Esimerkiksi katto asumistukeen määräytyvään vuokraan vuonna 2025 olisi yksinelävän osalta Helsingissä 715 euroa.

Turussa vastaavat asumismenot olisivat 540 euroa.

Meillä Suomessa on kolme arvon-

lisäverokantaa. Yleinen verokanta 24%, alennettu 14% verokanta, johon kuuluvat mm. elintarvikkeet. Toinen alennettu 10% verokanta, johon kuuluvat mm. lääkkeet.

Jo tässä vaiheessa maan hallitus on päättänyt yleisen arvonlisäveron korotuksen 1.9 alkaen nykyisestä 24%:sta 25,5 prosenttiin. 24% arvonlisävero on ollut EU:n viidenneksi korkein.

Hallituksen valmistelussa on myös ollut lääkkeiden verokannan nousu 10% neljän prosentin nousussa 14 prosenttiin. Tämä nousu olisi tarkoitus toteuttaa vuoden 2025 alusta.

Vuoden 2024 alusta Kela korvattavien lääkkeiden lääkekatto nousi n. 35 eurolla ja tänä vuonna lääkekatto on 626,92 euroa. Omavastuu lääkkeissä on 50 euroa vuosittain. Kun lääkekatto täyttyy, niin syntyy oikeus lisäkorvaukseen, joka tarkoittaa 2,50 euron omavastuuta lääkkeestä.

Terveydenhuollon maksukatto vuonna 2024 on 762 euroa. Maksukattoon tehdään indeksitarkistus joka toinen vuosi. Kannattaa tutustua tarkkaan, mitkä kustannukset kuuluvat terveydenhuollon maksukaton piiriin.

Jokaisen on syytä pitää maksukuitit tallessa ja tarkkailla maksujaan. Valtioneuvoston sivun mukaan pitää toimia näin:

*"Jos asiakas on kalenterivuoden aikana maksanut maksukattoon sisältyvistä palveluista maksuja enemmän kuin 762 euroa, hänellä on oikeus saada liikaa suoritettua maksut takaisin."*

*Vaatimus liikaa suoritettujen maksujen palauttamisesta tulee tehdä hyvinvointialueelle maksukaton rajan ylittymistä seuraavan kalenterivuoden aikana."*

Hyvinvointia läpi elämän!

**Riitta Vehovaara**  
Keloliiton puheenjohtaja



# KEILAMATKA RIIKAAN 5-7.6.2024

**Iloinen joukko keilaajia ja kannustajia kokoontui perjantaina 5.6 Mikonkadun pysäkillä, josta Erikssonin bussi, kuljettajanaan Margo poimi meidät kyytiin, luvaten huolehtia kuljetuksesta koko matkamme ajan.**

Länsisatamassa Margo rahtasi bussin ja matkavaramme laivaan uumeniin. Me siirryimme matkustajien puolelle.

Tallinnan satamassa meitä odotti ihana Eve oppaamme. Niinpä matka jatkui Via Balticaa pitkin, noin 300 km päähän Riikaan. Oppaamme Even kertoessa Viron ja Latvian hirstoriaa ja muutakin mielenkiintoista tietoa matkan aikana.

Parin pysähdyksen jälkeen saavuimme Radisson Blu Latvija 4 tähden hotelliin. Majoituimme 20- 24 kerroksiin, josta oli huikeat näköalat koko kaupunkiin.



*Näkymä hotellin 24 kerroksen ikkunasta...*

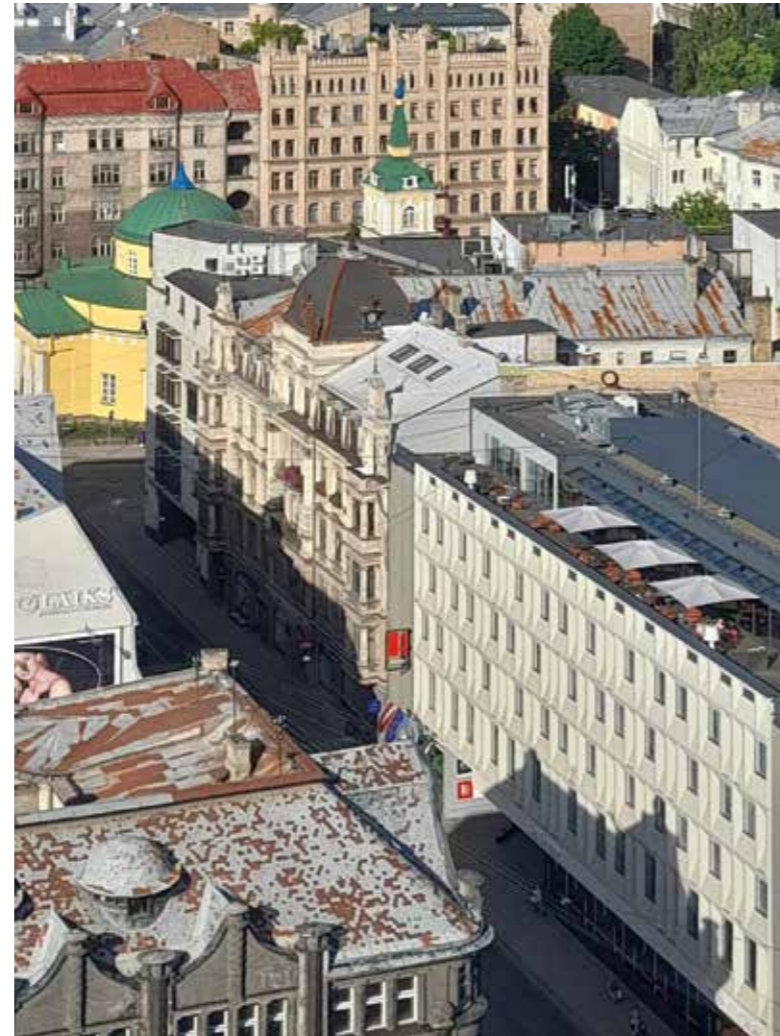
Majoituspaikkamme osoittautui erittäin hyväksi. Huoneet olivat tilavat ja viihtyisät. Aamiainen ja lounas olivat erittäin monipuoliset ja maittavat.



*...ja tässä ikkuna, josta näkymä kuvatiin*

Pääsimmekin heti ruokapatojen ääreen, kun olimme ensin majoittuneet.

Oppaamme Eve vei halukkaat vielä kaupunkierrokselle. Riika on Baltian maiden suurin kaupunki ja koko Itämeren neljänneksi suurin kaupunki asukasluvultaan Pietarin, Tukholman ja Helsingin jälkeen.



*Kyvassa pilkottava keltainen kirkko on yksi Riikan turistinähtävyyksiä, alla Pyhän Pietarin kirkko ja Mustapäiden talo*



[14]

Vanha Riika on Riian historiallinen ja maantiiteellinen keskus Daugava-joen oikealla rannalla. Täällä sijaitsevat asuintalokokonaisuudet ja sakralirakennukset mm. Riian Tuomiokirkko, jota alettiin rakentaa 1200-luvulla ja goottilainen Pyhän Pietarin kirkko

Hyvin nukutun yön jälkeen Margo kuljetti meidät paikalliseen Pepsi Bowlingusse Riika keilahalliin. Kilpailijat pääsivät näyttämään taitojaan ja muutama meistä pääsi kokeilemaan tätä lajia. Kannustusjoukko seurasi silmä kovana kisan kulkua ja voittajatkin saatiin selville.



*Illalla ruokailun jälkeen koitti palkintojen jako ja vähän ohjelmaakin.*



*Jos ei mahdu tanssimaan mahat vastakkain, niin tanssitan mahat vierekkäin*

Näytelmäkerho Kunneleista Anne ja Pertti esitivät tunteikkaan tanssin Mustasukkaisuus-tangon siivittämänä.



*Suklaasydän biisin tahdissa tyllihameissaan tanssahtelivat Aini, Maija, Arja, Mirja ja Milja.*

Loppuilltaa vietimme yhdessä Ainin "buduaaris" hauska seurassa.

Ahdasta oli, mutta sitäkin riemukkaampaa. Nauru raikui ja vitsit lenteli.

Joku kertoikin, että jos nauru pidentää ikää, niin vuosia tuli taas paljon lisää!

Niinhan se on että kaikki hauska päättyy aikaan. Niinpä tuhdin aamiaisen jälkeen pakkauduimme bussiin ja kotimatalle.



Toivotellen ja heilutellen hyvästiksi, Ardievu Riga Tulomatalla vielä rajakaupasta ostokset ja tuli-aiset kotiin viemisiksi.

Vihdoin oli Tallinnan satamassa hyvästijätön aika. Oppaamme Eve kiiteltiin, sekä toivoteltiin hyvää kesää. Kotisatamaan saavuimme turvallisesti.

Isot kiitokset matkan järjestäjille Ainille ja Kalleville sekä tiimille.

Keilakärpäsen puremat:  
**Anne ja Milja.**

[15]



# KULTA-AIKA LAPSUUDEN

**Onneksi lapsuudessamme oli perinteinen tapa kuvauttaa palleroiset. Itku toki saattoi olla lähellä tai ainakin vakavaksi veti, kun kuvaamossa vieras täti lykkäsi sylissä pidettäväksi oudon nukken kadoten itse ison kamerakopan taakse. Sieltä sitten vilkuteltiin koettaen loih-tia lapsukaiselta esiin edes jonkinlaista hymynkareta.**

Lapsikuvauksessa isovanhemmamme jopa nostettiin seisomaan tuolille ja vieressä oli rekvisiittana joko komea kukkapöytä tai muu antiikkinen huonekalu, josta pieni käsi piti kiinni. Pahvitaustaiset ateljeekuvat olivat 1800 luvun lopulla ainakin paremman väen suosimaa viemistä sukulaisille ja tuttaville, joille sitten esiteltiin jyrkässä albumissa olevia kuvia vierasohjelmassa, aikana, jolloin ei edes nähty unta jokaisen ulottuvilla olevasta videotaltioinneista ja nettijakeluista. Kuvia arvostettiin, joten köyhempienkin mökkien lapsia kiikutettiin ikuistettavaksi kuvaamoon.

## Kiertelevät kuvaajat

Viime vuosisadan alkukymmeninä kaduilla pyöri henkilökuvaukseen suuntautuneita kamerankäyttäjiä ja maaseuduillakin liikkui innostuneita paikallisia "paparazzeja", jotka metsästivät kuvakohteita, mielellään pientä korvausta vastaan. Jälkikäteen on hienoa nähdä näitä matkan varrella, lähes ohimennen syntyneitä dokumentteja, missä on tuttuja edellisen sukupolven henkilöitä/asioita.

1960 luvulla kuvaaminen yleisty ei eikä kameran omistaminen ollut enää harvinaista.

Värivalokuvat yleistyivät 1960 luvulla. Tosin kansakoulun eka-luokalla (50 luvun lopulla) otettu ryhmäkuva on aito värillinen otos. Olen tosi tyytyväinen, että lapsen mieltymyksellä valitsin ko. vaihtoehdon, joka mahtoi maksaa "mansikoita" äitini yllättyneestä ilmeestä päätellen. Nyt on kivaa katsella pikkukoululaisten vaatteuksen värimaailmaa.

Sen koommin ei värillistä luokkakuvaa olekaan ollut mahdollista saada. Olikohan niin, että värivalokuvat silloin kehitettiin Ruotsissa? 1960 luvulla ainakin maaseudulla kierteli ammatinharjoittajia, jotka tarjoutuivat käsittelemään vanhoja mustavalkoisia kuvia värillisiksi. Ohjeeksi värikyseen kerrottiin silmien, hiusten ja vaatteiden värit.

Nuoria kamerankäyttäjiä tuli lisää, kun markkinoille ilmestyivät ns. Coca-Cola-kamerat, joita sai kai palkkioksi virvoitusjuomien ostoista. Liikkeenharjoittaja-tädilläni oli osuutensa oman kamerani saamiseen.

## Digitaalinen kuvaus

Digitaalinen kuvaaminen nykykamoilla ja kännyköillä on mahdollistanut tallentamisen helppouden ja edullisuuden, mikä on kuitenkin vähentänyt kuvaamisen/kuvien arvostusta. Kuvia ei enää liimata huolellisesti albumeihin, vaan klikkauksella kuvakulmat niin maisemista kuin henkilöistäkin välittyvät eteenpäin toisille.

## Kuvakisa – Ken hän on?

Kelolaisessa on nyt ihasteltavana hallituksen jäsenten/toimihenkilöiden suloisia lapsuusajan ateljeekuvia tai otoksia elämän tärkeistä hetkistä.

Kaikista ei ole kuvaa, mutta ne, joista kuva saatiin ovat:

*Eeva Björklund, Raili Franzén, Liisa Hangonmäki, Sirpa Havukainen, Aulis Laakso, Marjut Lainio, Ari Lehtinen, Pertti Rinne, Pirjo Sassi, Helena Tervo, Eija Törmänen ja Riitta Vehovaara.*

Arvaukset voi lähettää Marjuttin sähköpostiin: marjutjulia28@gmail.com Kirjoittamalla jokaisen kuvan numeron perään henkilön nimi.

Seuraavassa lehdessä 3/2024 ilmoitetaan kuvissa esiintyvien henkilöiden nimet. Eniten oikeita osumia löytänyt palkitaan.

*Marjut Lainio*



# ETELÄ-VIRON KIERROS 21-25.8.2024

**Keskiviikkona 21.8.2024** kokoontui 40 kelolaista, edustaen Helsingin, Oulun sekä Vantaan yhdistyksiä, Helsingin keskustassa, odottaen Kuopiosta saapuvaa bussia. Bussin saapuessa mukana oli kuljettajan (Pekka Moilanen) lisäksi yksi matkalainen edustaen Mikkelin yhdistystä. Kun auto oli lastattu, suuntasimme kaikki 41 matkalaista kohti Länsisatamaa, josta matkustimme Tallinkin laivalla Tallinnaan.

Tallinnan satamassa meitä oli vastassa oppaamme Malle Tiitla. Tallinnasta matka jatkui kohti Tarttoa, jonne saavuimme alkuilasta. Majoittumisen jälkeen oli vuorossa päivällinen, joka nautittiin hotellin ravintolassa. Tämän jälkeen oli vapaata.

Päivän aikana auton mittariin kertyi noin 570 km (Kuopiosta Tarttoon).



Linja-automme hotelli Tartun edessä

miin noin 1,5 tunnin kierroksella. Museossa on niin paljon nähtävää, että ehdimme "raapaista vain pintaa". Jos käynte Tartossa, niin ko. museo kannattaa ottaa ohjelmaan.

Museosta selvittyämme lähdimme bussilla kohti "sipulitietä" sekä Viron vanhauskoisten asu-



Viron kansallismuseo

**Torstaina 22.8.2024** klo 9:00 alkoi päivämme, joka aluksi kului Tartossa, lyhyellä kiertäjällä sekä tutustumalla Viron kansallismuseoon, joka on rakennettu Neuvostoliiton aikaiselle sotilaslentokentälle. Museorakennus on laaja, sen katolle mahtuisi kolme jalkapallokenttää. Ennen museoon menoa ryhmämme jakautui "Heikin ja Ainin puoliin" ja paikallisen oppaan johdolla tutustuimme museon kokoel-

inpaikkoja, Peipsijärven äärelä. Ajoimme tienääressä olevia/myytäviä sipuleita ihailien Varnja ja Kasepää -kylien läpi Kolkjan kylään. Täällä pääsimme tutustumaan sipulitilaan, jonka isäntä esitteli sipulin kasvatusta ja sen eri muotoja. Täältä tarttui useammalle matkalaiselle nippu sipuleita mukaan. Tämän jälkeen kävelimme "Kala-Sibula restoran"iin, jossa saimme lounaaksi vanhauskovaisten perinneruo-



Sipulitilan sipuleita

kaa lahnaa, ruokajuomana oli teetä.

Lounaan jälkeen tutustuimme Alatskiven linnaan – tosin vain ulkopuolelta. Palattuamme Tarttoon oli vapaailta, jonka jokainen vietti omalla tavallaan.



Eeva kuvaa Alatskiven linnaa

Päivän aikana auton mittariin kertyi 103 km.

**Perjantaina 23.8.2024** oli aika jättää Tartto ja aloittaa matka kohti Võrua. Ensimmäisenä kohteena oli **Räpina**, jossa on toiminut paperitehdas jo vuodesta 1734 asti. Tämä on vanhin yhtäjaksoisesti Virossa toiminut teollisuuslaitos. Tutustuimme myös puutarhappilaitoksen puutarhaan, jossa ihastelimme erilaisia kasveja eripuolilta maailmaa, kaukaisimmat Australiasta.



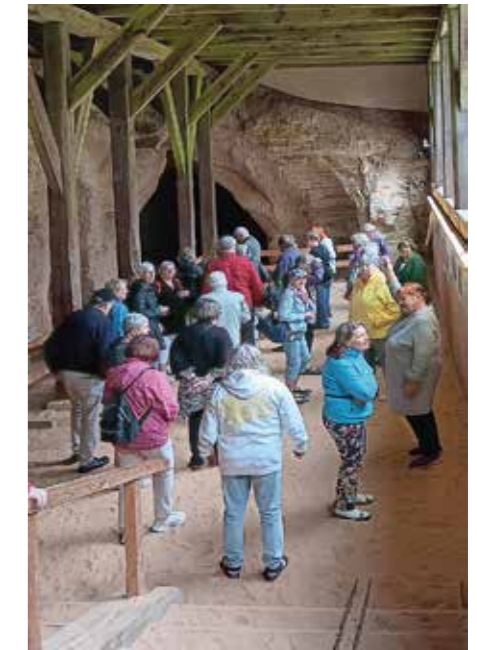
Täältä matka jatkui kohti **Värskaa**, jossa pääsimme tutustumaan vuonna 1994 avattuun Setomaan talomuseoon sekä Saatsessa olevaan museoon. Näissä molemmissa kuulumme setolaisten elämästä ja näimme heidän asumuksiaan. Setolaiset ovat ortodokseja. Seton maatila oli kuin linnoitusrakennukset on sijoitettu niin, että sisäpiha jäi suojauskeskelle. Aittojen lukumäärä kertoi talon vaurauden.

Setokaiset asuvat nykyisin

kahden valtion alueella eli Venäjän ja Viron. Venäjän puolella asuu 2/3 osaa ja Viron puolella 1/3 osa; noin 10 000 asuu Viron puolella. Setolaisilla oli keskimäärin maata vain noin 10 hehtaaria, joka sisälsi niin metsä-, pelto- kuin laidunmaatkin. Koska maa oli hyvin kosteaa, entistä Peipsijärven pohjaa; niin satoa ei saatu kovinkaan hyvin. Yhtenä hyvänä tuotteena 100-v sitten oli pellava, joka oli samanlaatuista kuin Englannin vastaava tuote. Tästä sai hyvät tulot.

Seto-perheet olivat suuria 1-3 sukupolvea ja lapsia "niin paljon kuin jumala antoi" Talon pääpaikka oli huone, jossa oli ns. pyhänurkka, jota vieraat tervehtivät aina ennen perheväen tervehtimistä. Muut nurkat olivat keittiö, nukkumisnurkka ja ovesta vasemmalla nurkka, jossa nukkui perheen naimattomat tytöt. Vanhukset nukkuivat uunin takana.

Vaimot mieluusti taloista, jois-



olivat lapiot, hiekka kuljetettiin hevosilla kaivannoista ylös ja edelleen rautatien ääreen. Neljä lasitehdasta on käyttänyt Piusan hiekkaa; 1960-luvulla lopetettiin maanalainen kaivaminen. Suurin kaivanto oli 4,3 hehtaaria. Kaivoksen aloittaessa palkkaa maksettiin 12 tunnin työstä 2 kroonia ja tällä sai ostettua 2 kg lihaa.

Piusasta matka jatkui kohti Obinitsaa, jossa ensiksi tutustuimme paikalliseen kirkkoon. Tähän oli yhdellä matkalaiselamme tiivit siteet jo aiemmin. Tämän jälkeen pääsimme vierailemaan Ülle Kauksin sekä Evar Riitsaaren galleriaan; "Seto Taide-talo". Ülle on kirjailija, joka on kirjoittanut useamman kirjan seton ja võron murteilla. Tämän lisäksi hän on näytelmäkirjailija sekä toimittaja. Evar on hopeaseppä ja taiteilija, jonka tuotantoa pääsimme näkemään. Yhdessä he ovat myös taiteilijaduo "Baba ja ka". Nautimme tämän duon esityksistä sekä pääsimme myös osallistumaan yhden laulun veran. Tämä oli kohde, jossa olisi voinut viettää "toisen tunninkin".

Obinitsasta matka jatkui Võrun, joka oli tämän päivän viimeinen kohde. Võrulla oli juhlapäivä, se täytti 240-vuotta; keisarinna



Setokielistä musiikkia, yhtyeeltä "Baba ja ka"

Katarina II antoi Vörulle kaupunkioikeudet 23.8.1784. Ilta oli vapaata ja useat olivat kuuntelemassa nuorten sinfoniaorkesterin konserttia Tamula-järven lavalla. Oli hienoa saada kuulla mm. Jean Sibeliuksen Finlandia.

Päivän aikana auton mittariin kertyi 175 km.

**Lauantaina 24.8.2024** matka jatkui Vörusta, lyhyen kiertoaje-



Haanjan näköalatorni; Haikaranpesä



Suola-pippuriteline Kolkjan lounaspaikassa

lun jälkeen kohti Pärnuu. Ensimmäisenä pysähdyttiin Suur Munamäellä, joka on Viron korkein kohta 314 m. Täältä matka jatkui kohti Rõuge Suurjärveä, joka on Viron syvin järvi; suurin syvyys 38 m ja keskimäärin 18 metriä. Täällä oli mahdollisuus kiivetä näkötorniin ja ihastella järveä ja sen ympäristöä.

Matka jatkui kohti Valga (EE) / Valka (LV), Ensimmäisen tasavallan aikana, vuonna 1920 rajattiin kahden maan välillä. 1/3 osa kaupungista oli Latvian ja 2/3 osaa Viron puolella. Neuvostoaikana



Liisa Ihmemaassa-satupuiston Suihkulähde

oli vain yksi kaupunki. Nykyisin Valgassa asuu 12200 ja Valkassa 4500 asukasta.

Täältä matka jatkui pitkin Latvian rajaa kohti Taageperen linnaa, joka nykyisin toimii ho-



Tässä kelolaisten ryhmä ja tervanpolton muistomerkki

tellina. Saimme ihastella Liisa Ihmemaassa-satupuistoa sen eri muodoissaan. Jotkut kävivät myös ihastelemassa linnan tornista avautuvia maisemia.

Sitten saavuimmekin Pärnuun, jossa oli vapaata aikaa ennen illallista sekä yhteistä hetkeä.

Päivän aikana auton mittariin kertyi 240 km.

**Sunnuntaina 25.8.2024** Aamiaisen jälkeen olikin aika pakata auto ja suunnata kohti Tallinnaa, josta Eckerö Linen ms Finlandia kuljetti meidät Helsinkiin. Satamasta tulimme bus-



Opas ja sipulitilan isäntä

tos sekä kuljettajallemme Pekka Moilaselle, joka turvallisesti ja varmoin ottein kuljetti meitä koko matkan, että oppaallemme Malle Tiitlalle hyvästä ja asiantuntevasta opastuksesta.

Heikki Metsälampi



Pekka, Malle, Aini ja Heikki



Kolkjan lounaspaikka "Kolkja Rahvamaja"

## JHL TURKU ELÄKELÄISET RY:N ULKOILU- JA LIIKUNTAPÄIVÄ

Yhdistyksen jäseniä osallistui 14.5. Vanhustyön neuvottelukunnan järjestämään ulkoilu- ja liikuntatapahtumaan Runosmäen maastossa.

Verryteltiin ja kierrettiin pururata; nähtiin jopa teatteriesitys. Paikalla saatiin opastusta ulkokuntolaitteiden käyttöön. Läsä oli tietoa jakamassa paikallisia hyvinvoinnin asiantuntijoita.

Aktiivisen liikuntarupeaman jälkeen hiirenkorvalla olevien koivujen katveessa makkara ja mehu maistuivat.

Marjut Lainio





## KELOLIITON JÄSENYHDISTYKSET 2024

### Puheenjohtajat 2024:

#### **Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry**

Liisa Hangonmäki  
liisa.hangonmaki(at)gmail.com

#### **Hyvinkään julkisen alan eläkeläiset ry**

Anna-Maija Mäkupaakkanen  
am.makupaakkanen(at)gmail.com

#### **Joensuun julkisen alan eläkeläiset ry**

Leena Turunen  
leenaturu(at)gmail.com

#### **Karhulan kunnalliset eläkeläiset ry**

Erik Marin  
erikmarin517(at)gmail.com

#### **Kuopion Julkisen alan seniorit KJS ry**

Seppo K. Miettinen  
seppok.miettinen0(at)gmail.com

#### **Meri-Lapin kunnalliset eläkeläiset ry**

Helena Tervo  
helena.tervo(at)hotmail.com

#### **Mikkelin julkisen alan eläkeläiset ry**

Ari Lehtinen  
ari(at)lehtiset.fi

#### **Oulun julkisen alan eläkeläiset ry**

Liisa Halotie-Flink  
liisahf(at)gmail.com

#### **TKL eläkeläiset**

Markku Julku  
niveljarru(at)gmail.com

#### **JHL Turku eläkeläiset ry**

Hilkka Mattila  
hilkka.annikki.mattila(at)gmail.com

#### **Vantaan julkisen alan seniorit ry**

Eeva Björklund  
eeva.bjorklund(at)saunalahti.fi

#### **VSSHP:n Kuntayhtymän henkilökunta**

#### **JHL ry 114 eläkeläiset**

Marja-Leena Kostamo  
marjaleenako(at)gmail.com

### Matkavastaavat:

1. Aini Leminen  
aini.leminen(at)gmail.com

2. Raili Franzén  
raili.franzen(at)gmail.com

Päivi Ahola  
paiviahola3(at)gmail.com

1. Sirpa Havukainen  
pipa.havukainen(at)gmail.com

2. Merja Kinnunen  
merjaa.kinnunen(at)gmail.com

Liisa Paavola  
liisa.paavola49(at)hotmail.com

Seppo K. Miettinen  
seppok.miettinen0(at)gmail.com

Helena Tervo  
helena.tervo(at)hotmail.com

Ari Lehtinen  
ari(at)lehtiset.fi

Eija Kotilainen  
eija.m.kotilainen(at)gmail.com

Tapio Nummela  
tapsa.nummela(at)gmail.com

Hilkka Mattila  
hilkka.annikki.mattila(at)gmail.com

Eeva Björklund  
eeva.bjorklund(at)saunalahti.fi

Marja-Leena Kostamo  
marjaleenako(at)gmail.com



*Raili Franzén, Simo-Pekka Hämäläinen, Marjut Lainio, Aini Leminen, Päivi Ahola, Eeva Björklund, Pertti Rinne ja Riitta Vehovaara,*

## KELOLIITON HALLITUS 2024

Tehtävä	Nimi	Sähköposti	Yhdistys
Puheenjohtaja	Riitta Vehovaara	riitta.vehovaara(at)gmail.com	Vantaan julkisen alan eläkeläiset ry
Jäsenet:	Päivi Ahola	paiviahola3(at)gmail.com	Hyvinkään julkisen alan eläkeläiset ry
	Raili Franzén	raili.franzen(at)gmail.com	Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry
	Liisa Hangonmäki	liisa.hangonmaki(at)gmail.com	Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry
	Sirpa Havukainen	pipa.havukainen(at)gmail.com	Joensuun julkisen alan eläkeläiset ry
	Ari Lehtinen	ari(at)lehtiset.fi	Mikkelin julkisen alan eläkeläiset ry
	Leena Turunen	leenaturu(at)gmail.com	Joensuun julkisen alan eläkeläiset ry
	Eija Törmänen	eija_tormanen(at)hotmail.com	Oulun julkisen alan eläkeläiset ry
Varajäsenet:	Simo-Pekka Hämäläinen	simopekka11(at)luukku.com	Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry
	Keijo Karttunen	kejoka1(at)dnainternet.net	Kuopion Julkisen alan seniorit KJS ry
	Pirjo Sassi	pirjo.sassi(at)gmail.com	Oulun julkisen alan eläkeläiset ry
Taloudenhoitaja	Heikki Metsälampi	metsalampih(at)gmail.com	Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry/ Vantaan julkisen alan eläkeläiset ry
Sihteeri	Aini Leminen	aini.leminen(at)gmail.com	Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry
Tiedotussihteeri/ webmaster	Eeva Björklund	eeva.bjorklund(at)saunalahti.fi	Vantaan julkisen alan eläkeläiset ry
Kelolainen lehti	Marjut Lainio	marjutjulia28(at)gmail.com	JHL Turku Eläkeläiset ry
Kotisivut/Kelolainen	Pertti Rinne	rinneperti(at)outlook.com	Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry

# KYLPLYLÄMATKA PÄRNUN TERVIKSEEN 19.11.-26.11.2024



**Vastuullinen matkanjärjestäjä laivamatkoilla Tallink Silja.  
Muut palvelut kylpylämatkalla Tervis Spa.**

## Hintaan:

Hintaan 415 €/2-hgen huone/hlö+ liityntäkuljetus  
Hintaan 555 €/1-hgen huone/hlö+ liityntäkuljetus

## Hinta sisältää:

- Kokoontuminen 19.11.2024 Helsingin Länsiterminaali T2, 1 krs klo 12.00 alkaen.
- Megastar lähtee kohti Tallinnaa klo 13.30 ja saavumme Tallinnaan klo 15.30. Matkatavaroille on varattu hyttejä laivalla.
- Tallinnasta alkaa bussimatka Pärnuun Presto OU:n bussilla, majoittuminen Tervis kylpylään + illallinen saapumispäivänä.
- Majoittuminen puolihoitolla; aamiainen + päivällinen, 2 lääkäriä käyntiä ja yhteensä 18 hoitoa (3 hoitoa/pv).
- Matkan hintaan sisältyy perinteinen ”juhlailla” ohjelmiseen ja lauluineen.
- Mahdollisuus myös pubivisailuun ja omaan vesijumppaan.
- 26.11.2024 lähdemme kotimatkalle kylpylästä aamiaisen jälkeen klo 10.00. Megastar lähtee Tallinnan D-terminaalista klo 13.30 ja saapuu Helsinkiin klo 15.30. Matkatavaroille on varattu hyttejä.

Tarkempi päiväkohtainen matkaohjelma toimitetaan osallistujille myöhemmin ja Helsingin Länsiterminaalissa jaetaan vielä viimeiset ohjeet ennen matkaa.

## Muista passi ja henkilökohtainen matkavakuutus.

Matkalle voi ilmoittautua heti ja varausmaksu 50€ maksuun viikon kuluessa varauksesta. **Loppumaksu 14.10.2024 mennessä tilille FI29 1555 3000 1206 84, pankkiviite 70124.**

Ilmoittautumiset kotisivujen [keloliitto.fi/matkat-ja-retket/](http://keloliitto.fi/matkat-ja-retket/) kautta tai Aini Lemiselle puh 040 717 4540 tai email: [aini.leminen@gmail.com](mailto:aini.leminen@gmail.com)



Kuvat Terviksen verkkosivuilta:  
<http://www.spatervis.ee/kuvia>